

Global fredsindex

STEIN TØNNESSON Historiker og fredsforer. Direktør ved Institutt for fredsforskning (PRIO). Interessensområder: fred (i både snever og utvidet forstand), Kinas fremvekst som stormakt, «krigen mot terror».

Verden har fått en ny fredsindex – med mange metodiske problemer.

I fredsindexen (Global Peace Index) blir 121 land rangert ut fra 24 indikatorer. Andre fred vektet 60 prosent, ytre fred 40 prosent. Noen indikatorer er tallstørrelser som antall væpnede konflikter, antall mord, antall innsatte, antall tropper. Andre er skjønsmessige anslag gjort av Economist Intelligence Units landspesialister. På en skala fra 1 til 5 har de anslått hvor mye tillit innbyggerne i et land har til hverandre og hvor godt forhold

landet har til sine naboer. Ikke overraskende havner Irak, Sudan og Israel nederst på indexen. Øystatene New Zealand, Irland og Japan ligger i toppen sammen med fire nordiske land. Noen vil kanskje undre seg over at USA er helt nede på 96. plass, mens nabolandet Canada er nær toppen. Verdens hardest rammede land under den kalde krigen, Sør-Korea og Vietnam, er helt oppe på 32. og 35. plass. Regionen Øst-Asia er cirka midt på treet, med Kina på 60. plass. Mer overraskende er det, trolig også misvisende, at Sør-Asia er helt på bunn, bak Midtøsten og Afrika. Bangladesh er nr. 86, India 109, Sri Lanka 111 og Pakistan 115.

lelea også vil bruke indexen til å fastslå hva som gjør at land blir mer eller mindre fredelige, og det prøver forskerne å finne ut ved å velge et antall utenforliggende indikatorer, «drivere», og se hvordan de påvirker hvert lands score. Her synder de mot et viktig vitenskapelig prinsipp. For å kunne forklare noe er det viktig å definere presist hva som skal forklares (den avhengige variabelen).

Definisjonen av det som skal forklares er mye viktigere enn definisjonen av forklaringsfaktorene (de uavhengige variablene). Score på en indeks er uegnet som avhengig variabel. Fredsscoren er jo ikke noe i seg selv. Den

metodiske spørsmål. For det første: Hvordan Economist Intelligence Unit har kunnet vurdere grad av tillit og godt naboskap. Det ligner synsing. Synsebaserte indekser må tas med en klype salt. Korruptjonsindeksen til Transparency International måler egentlig ikke hvor korrumpert et land er, bare hva et utvalg mennesker tror om dette. Det samme er i noen grad tilfelle med den nye fredsindexen. La oss få vite hvordan indexen blir seende ut hvis de skjønsmessige indikatorerne fjernes.

Problem nummer to ligger i vektningen. Forskningsteamet har gitt hver indikator en vekt fra 1 til 5, men tilsynelatende uten

å ta hensyn til at noen av dem henger sammen med hverandre. Hvis antall mord, antall innsatte og antall tilgjengelige våpen henger sammen (kovarierer), bør det påvirke vektningen. En god indeks reduserer vekten for de faktorene som kovarierer.

For det tredje virker det som indexen legger for mye vekt på hvor mange væpnede konflikter et land har vært involvert i. At India over lengre tid har hatt små væpnede konflikter i Assam, Manipur og Nagaland må i noen grad trekke ned, men ikke så veldig mye. Indias eneste virkelige alvorlige væpnede konflikt er i Kashmir. Og India har over en milliard innbyggere.

Et fjerde problem er at Kil-

Morgenbladet 15-21. juni 2007

India: Kommer påfallende dårlig ut på fredsindexen.

FOTO: TAUSEEF MUSTAFA/SCANPIX